

Vincas Kudirka ir jo reikšmė

„Aušros“ __taka. XIX a. lietuvių kult__rinį gyvenimą galima skirst__ti į dvi dalis: prieš Jono Basanavičiaus laikraštį „Aušra“ (1883–1886) ir po jo. Ne v__nam šv__suoliui laikraštis padarė didelę __taką – Vincas Kudirka vienas jų. V. Kudirkos (1858–1899) gyvenimas simboliškai sutampa su tautos atgim__mo istorija. Kaip ne vienas inteligentas V. Kudirka labai asmeniškai išgyveno savo kult__rinės tapat__bės susidvejinimą. Tą savo gyvenimo tarpsnį jis v__šai išpaž__sta laikraštyje „Varpas“ (1893 m. Nr. 3). Taigi „Aušros“, pirmo l__tuviško laikraščio, poveikis didž__lis – jį skait__damas, V. Kudirka atgauna prarastą lietuvišką tapat__bę. Apm__stydamas praeitį, V. Kudirka supranta, kad tautinės tapat__bės pamatas – gimtoji kalba. Prasideda naujas gyvenimas – s__moningai apsisprendusio kult__rininko tarnavimas tautai.

Lietuviška kult__rinė V. Kudirkos veikla. Nors oficialiai V. Kudirka __gijo gyd__tojo special__bę, iš tiesų buvo produkt__viausias lietuvių publicistas, vienas iš laikraščio „Varpas“ (1889–1905) įk__rėjų, jo redaktorius ir pagrindinis žurnalistas, be to, k__rė sat__ras, kritikuojančias visuomenės g__venimą („Viršininkai“, „Lietuvos tilto atsiminimai“, „Cenzūros klausimas“, „Vilkai“), rašė eilėraščius (rinkinys „Laisvos valandos“), k__rė naujos Lietuvos kult__ros projektą („Lietuvos“ draugijos __statai), vertė F. Šilerio, Dž. Bairono ir kt. raš__tojų k__rinius, rinko ir harmonizavo lietuvių liaud__s dainas, parengė eiliavimo pagrindų knyg__lę „Tiesos eilėms rašyti“ ir kt.

Laikraštis „Varpas“: tautos programa ir pož__ris į literat__rą. Publikacijos „Varpe“ ir laikraščio redagavimas – reikšmingiausia visuomen__nė V. Kudirkos veikla. S__kiama tokių vert__bių, kaip: demokratija, tolerancija, veikl__mas, racional__mas. **Daug d__mesio skiria pačiai lietuvių kalbai:** imasi ją norminti, kalbą vertina kaip pasipr__šinimo per__monę rusinimo politikai (tuo metu Lietuvoje buvo spaudos draudimo laikotarpis).

V. Kudirkos poezija. Nedidelį poezijos pluoštą V. Kudirka sudėjo į eil__raščių rinkinį „Laisvos valandos“. Rinkinio pavadinimas skamba kiek paradoksaliai: laisvos valandos – tai ne laisvalaikis, kaip turėt__b__ti, bet sunkus darbas, eilėraščių, skirtų aukšt__ms idealams __tvirtinti, k__rimas. Vadinas, net ir laisvalaikis – darbas visuom__nei. V. Kudirkos kurta oratorinė poezija turi v__ną adresatą – tautą – ir yra paremta etiniais principais: __sipareigojimu dirbti t__v__n__s ir tautos labui, aukštų __dealų s__kimu, tarnavimu t__v__nei (eil__raščiai „Varpas“, „Labora“ ir kt.). __pač prasmingas proginis eil__raštis „Varpas“, skirtas pirmajam žurnalo „Varpas“ numeriui.

Kad rytą saulė spinduliu pirmiausiu
Apreiškė žemei tekėjimą savo,
Užgaudė varpas liepimu aiškiausiu,
Tarytum jisai žmogaus lūpas gavo:
Kelkite, kelkite, kelkite, kelkite...

Šiame posme simboliškai išreiškiama mintis, kad J. Basanavičiaus „Aušros“ prad__tą darbą t__s laikraštis „Varpas“.

Raš__damas „**Tautišką g__smę**“, V. Kudirka žinojo, kad kuria himną. __domu tai, kad šis eil__raštis turi panaš__mų su krikščionių malda: pradžia „Lietuva, t__v__ne m__sų...“ primena „Tėve m__sų“, o pabaigoje „Vardan tos Lietuvos...“ asocij__jasi su maldos pabaiga „Vardan Dievo tėvo...“ Taigi V. Kudirkos poezija id__jiniu požiūriu – jo publicistikos t__sinys.

Išvada. „Neužilgo susiž__davau su Lietuvos literat__ra ir iki šiai dienai savo suž__duotinės neapleidžiu“, – tai V. Kudirkos žodžiai „Iš mano atsiminimų keletas žodelių“. Tuo metu kurti lietuvių literat__rą reiškė kurti naują Lietuvą. Carinės Rusijos okupacijos metais, lietuviškos spaudos draud__mo laikotarpiu naujos Lietuvos k__rimas buvo itin pavojingas užsi__mimas, tam reik__jo konkretaus politinio apsisprendimo. V. Kudirka visu savo gyvenimu ir k__r__ba parodė promet__jišką apsisprendimą tarnauti Lietuvai ir jos žmon__ms.